

MEVROUW BRIDGE

Evan S. Connell

Mevrouw Bridge

VERTAALD UIT HET AMERIKAANS

DOOR BARTHO KRIEK

MET EEN VOORWOORD

VAN JOSHUA FERRIS

Lebowski Publishers, Amsterdam 2014

Voor Barbara en Matthew Zimmerman

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van het
Nederlands Letterenfonds

Uitgangspunt voor deze vertaling was de Penguin Modern Classics-
uitgave uit 2012

Oorspronkelijke titel: *Mrs Bridge*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Penguin, London 2012

© Evan S. Connell, 1959 & 1987

© Vertaling uit het Amerikaans: Bartho Kriek, 2014

© Voorwoord: Joshua Ferris, 2012

© Vertaling voorwoord: Gerda Baardman, 2014

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2014

Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam

Foto omslag: © 123RF

Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

Foto auteur: © Ralph Crane/Time & Life Pictures/Getty Images

ISBN 978 90 488 1874 7

ISBN 978 90 488 1875 4 (e-book)

NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Books bv

Maar waar is waar ik naar op weg ging lang geleên?

En waarom is er niets gevonden?

- Walt Whitman

Voorwoord

Een totale existentiële nachtmerrie – dat is *Mevrouw Bridge* onder de oppervlakte. Oppervlakkig bezien lijkt de roman aanmerkelijk eenvoudiger. Het verhaal gaat over het leven van een huisvrouw in Kansas City tussen de beide wereldoorlogen. Ze vervult getrouw haar sociale verplichtingen, zorgt voor haar man en brengt haar drie kinderen groot. De roman telt 117 korte, chronologische hoofdstukken, allemaal van een Confuciaanse exactheid. Er staat geen overbodig woord in het hele boek. Flashbacks ontbreken vrijwel geheel. De zinnen zijn rechttoe rechtaan, mooi maar eenvoudig, zodat de zeldzame lyrische uitingen des te adembenemender zijn. Mevrouw Bridge wordt niet zonder sympathie geportretteerd als een fantasieloze, onnadenkende en voortdurend verdwaasde vrouw. Ze is onzeker en in talloze opzichten onderdrukt. Ze schuift elke beslissing, of het nu om huiselijke of andere zaken gaat, af op haar man, aan wie ze in alles onderdanig is. Ze doet haar best haar kinderen op te voeden met de krachteloze platitudes van haar eigen jeugd en schrikt van ieder spoor van individualiteit, totdat ze volwassen worden en de rollen worden omgedraaid; dan schikt ze zich op haar beurt met genoegen in de kinderrol. Van het eerste tot het allerlaatste korte hoofdstuk is dit boek een kroniek van de lijdensweg van mevrouw Bridge, die de ene psychologische schok na de andere te verwerken krijgt, die stuk voor stuk een aspect van haar wezen raken – haar zelfbeheersing, haar begrip, het simpele feit dat ze bestaat. Waar ze ook naartoe gaat, altijd wordt ze belaagd.

Mevrouw Bridge is ook amusant; op elke bladzij wacht wel een verrassing. Soms gaat het om heel intieme humor. Connell weet hoe hij een zin een onverhoedse wending moet geven: naar het ab-

surde, het komische, de verkeerde conclusie – en altijd slaat hij de spijker op zijn kop. Een van de dochters van mevrouw Bridge heeft een jeugdviendin, de immer onrechtvaardig behandelde Alice, die tegen mevrouw Bridge zegt dat ze ‘niet van spinazie hield omdat het gemaakt werd van oude theezakjes’. Theezakjes! Wat een perfecte weergave van de fantasie van een kind, wat een wonderlijk toepasselijke analogie, en ook komisch. Vooral de gesprekken van mevrouw Bridge met haar zoon Douglas vind ik mooi – de ondeugende, praktisch ingestelde jongen en zijn voortdurend in verwarring verkerende moeder. Daar wordt de humor expansiever; Connell geeft een masterclass over de komische scène. In een bepaalde episode besluit mevrouw Bridge dat Douglas de leeftijd heeft bereikt waarop een jongeman een hoed hoort te gaan dragen. Hij verzet zich, maar uiteindelijk rijden ze naar de stad en kopen een ‘heel mooie traditionele hoed’. ‘Ze had nooit verwacht hem ermee te zien lopen,’ schrijft Connell, ‘maar gek genoeg begon hij hem overal te dragen.’ Hij draagt hem ook achterstevoren en – wat mevrouw Bridge nog vreemder vindt – koopt een geel geglazuurd speldje voor op de hoed met daarop de tekst LATEN WE KENNIS-MAKEN! Mevrouw Bridge begrijpt niets van zijn manier van doen. De ironische interactie tussen de zo totaal verschillende karakters onderstreept de vervreemding waarvan we gaan begrijpen dat die het essentiële kenmerk van mevrouw Bridge is. De humor en sommige tedere passages waarmee dat wordt getoond maken die schrijnende kant verteerbaar, zelfs ontroerend.

Ironie is de motor van deze roman. Dat zien we meteen al in de eerste zin, waarin wordt onthuld dat de voornaam van mevrouw Bridge India luidt – een naam die associaties met mystiek, meditatie en het streven naar zelfkennis oproept. Connell schrijft: ‘Haar voornaam was India – ze kon er nooit aan wennen.’ Dat is wel radicaal anders dan de onverschrokken Emersoniaanse zelfverklaring bij Melville, die zijn held laat verkondigen: ‘Noem me Ishmael.’ De exotische voornaam blijft voor mevrouw Bridge altijd een bron

van een zekere ergernis en verwarring, de eerste in een lange reeks psychologische schokken. ‘Ze had het idee dat haar ouders een ander voor ogen hadden gehad toen ze haar naam gaven. Of hadden ze gehoopt op een heel ander soort dochter?’ Zelfs de onschuld van de geboorte wordt vernietigd door de ondoorgroondelijke motieven van anderen. Maar is het niet in zekere zin haar eigen schuld omdat ze er nooit gebruik van heeft gemaakt? En zo vestigt zich een patroon: mevrouw Bridge raakt in verwarring, maar is al snel weer afgeleid en denkt er niet meer aan. ‘Als kind stond ze vaak op het punt het te vragen [naar haar naam],’ besluit de eerste alinea, ‘maar de tijd verstreek zonder dat ze ertoe kwam.’ Nooit zal ze de wereld of haar diepste zelf verkennen en de lezer krijgt al even weinig kans aan haar naam te wennen als zijzelf. Al aan het eind van het eerste hoofdstuk – dat nauwelijks twee pagina’s telt – is India braafjes het hof gemaakt en netjes getrouwd. Ze wordt de echtgenote van Walter Bridge en heet voortaan mevrouw Bridge.

Weldra krijgt mevrouw Bridge kinderen en sociale verplichtingen, maakt vrienden en verliest ze weer, neemt personeel aan en ontslaat het weer, gaat met vakantie naar Europa, roddelt bij kopjes koffie, dringt iedereen haar fotoalbums op en ziet haar leven verstrijken zonder dat ze ooit een betekenisvol contact met iemand legt. Haar man is een betrouwbare maar neerbuigende steun en toeverlaat die in haar dagelijks leven vrijwel geen rol speelt. Haar kinderen zijn al bijna vanaf hun geboorte vreemden voor haar: Ruth is opvallend en geëmancipeerd, Douglas een voortdurende bron van onbegrip. Haar vriendinnen zijn geen van allen opmerkelijk, tenzij ze ongebruikelijke en onbegrijpelijke zonden tegen de etiquette begaan, zoals Grace Barton. Af en toe komt er een buurvrouw, onderwijzer, dienstbode of bohemien langs die haar op het verkeerde been zet; ze is blij als ze weer weggaan. Mevrouw Bridge is geen brug, voor niemand – ze is een eiland.

Waar mevrouw Bridge zelf zich onbegrepen, beledigd of aangevallen voelt, begrijpt de lezer wat er werkelijk aan de hand is.

Naarmate het verhaal vordert, wordt de ironie groter, veelomvatter, noodlottiger en komischer. Wie dit boek voor het eerst leest, wordt waarschijnlijk getroffen door de tedere en toch nietsontziende manier waarop mevrouw Bridge wordt geportretteerd door een mannelijke auteur uit dezelfde van libido doordeesemde tijd als Roth en Updike; toch zouden die geen van beiden zoveel medeleven of belangstelling kunnen opbrengen voor een personage dat aan alle kanten wordt ingeperkt door onderdrukking, naïviteit, gebrek aan nieuwsgierigheid, koppig conservatisme, beschermde huiselijkheid en algehele hulpeloosheid. Maar bij herlezing valt op dat Connells portret van mevrouw Bridge genadelozer is dan het lijkt. Het is nauwelijks te veel gezegd dat mevrouw Bridge in alle 117 hoofdstukken aan iets wordt blootgesteld waardoor ze totaal uit haar evenwicht wordt gebracht en niet meer weet waar ze het zoeken moet. Ze wordt op het verkeerde been gezet, is verbaasd, verbijsterd, geschrokken, verontrust, geschokt, diep geschokt, ontdaan, verward. Alles is een slag, een schok, een verschrikking. En aan al die bezoeken denkt ze ongelukkig en warrig terug; ze vraagt zich voortdurend af wat haar toch kan zijn ontgaan. Dat terugdenken leidt nooit tot aanpassing aan de vreemde buitenwereld; integendeel, de vervreemding wordt er juist door verergerd. En het denken wordt altijd door afleiding onderbroken – het is al genoeg dat de telefoon gaat of dat een van de kinderen haar roept – en dan wordt de kwestie alweer snel vergeten.

Soms wordt ze geschokt door iets ogenschijnlijk onbenulligs – de uitdagende houding van Ruth, de balletjes van messing die nicht Lulubelle Watts haar cadeau geeft en ‘waar kennelijk een gebruiksaanwijzing bij had moeten zitten’ – en soms door een kwestie van leven en dood, zoals de groeiende wanhoop van Grace Barron of de tornado die het echtpaar Bridge overvalt als ze op hun country club dineren. Mijn eigen favoriet is hoofdstuk 51, *De subtiele verkoper*. De verkoper blijkt de vroegere tekenleraar van

mevrouw Bridge te zijn. Alleen al zijn aanwezigheid voor de deur van de familie Bridge op een uitzonderlijk koude dag is een schok voor mevrouw Bridge; ze roept: ‘Nee maar, meneer Gadbury!’ Ze vraagt hem binnen en biedt hem thee aan. Hij druipt en rilt en kan maar niet warm worden. Mevrouw Bridge houdt beleefd de conversatie gaande en hij doet zijn best zich te herpakken. De spanning stijgt: wat komt meneer Gadbury doen? Hij maakt een opmerking over een schilderij van een kathedraal boven de bank waar de gezinsleden al in geen jaren naar hebben gekeken. ‘Ik weet niet wat ik daarvan denken moet,’ zegt hij en voegt er dan verrukkelijk vaag aan toe: ‘Hij heeft in elk geval wel iets.’ Eindelijk komt hij terzake. Het doel van zijn bezoek had niets met kunst of zoiets diepzinnigs van doen. Hij wil mevrouw Bridge alleen een abonnement op een tijdschrift aansmeren, *The Doberman*. Maar waarom? Het gesprek wordt steeds vreemder en hilarischer, totdat alles ineens hartverscheurend instort – een prachtige, sober geschreven scène van maar een paar bladzijden waarin veel van de registers worden bespeeld die grote literatuur kenmerken. Ik vind het net zo mooi als *The Great Gatsby* of *Lolita*.

Terwijl Connell in de melodielijn op zijn grote thema varieert – de ene schok die op de andere volgt, de fragmentarische gedachten van mevrouw Bridge, onderbroken door afleiding en daarna vergeten – klinkt er in de begeleiding iets duisterders, iets dwingenders door. Het is niet moeilijk *Mevrouw Bridge* in het kader van de tijd te plaatsen, het preutse, bekrompen echtpaar Bridge als saai tegenhangers van Rabbit Angstrom of Alexander Portnoy te zien en het boek te lezen als een zedenschets, sociale satire of zelfs nog minder: als een knap portret met een zekere historische waarde. Het is verleidelijk het boek vooral met *Revolutionary Road* van Richard Yates te vergelijken en er een tegenhanger van dat klassieke werk in te zien. Hier geen luidruchtige ruzies. Geen onafwendbare tragedie. Maar ondanks de totaal verschillende voorstellingen van het huiselijk leven komen in beide boeken personages voor die

voelen dat er voorbij de welgestelde gezapigheid van het dagelijks leven nog iets anders, iets beters moet bestaan. Frank Wheeler van Yates en mevrouw Bridge van Connell hebben een opvallende eigenschap gemeen: de narcistische neiging te geloven dat iedereen op hen let, hen in de gaten houdt en over hen oordeelt. Daardoor moeten ze altijd toneelspelen, zijn ze altijd theatraal en tot op zekere hoogte niet authentiek. Frank Wheeler heeft een gebrek aan lef; hij is zich daarvan bewust en lijdt eronder. Mevrouw Bridge zit muurvast door haar gebrek aan lef door het dictaat van het decorum. Haar tragische tekortkoming is haar onvermogen dat ene te determineren waarvoor ze het decorum zou kunnen afschudden en ineens helemaal geen gebrek aan lef meer zou hebben. Net als in de roman van Yates voelt de lezer altijd de ironische afstand die de wijsheid van het personage scheidt van die van de lezer zelf.

Connells uiteindelijke inzet is echter groter dan die van Yates, want hoewel het mevrouw Bridge aan nieuwsgierigheid, begrip en wilskracht ontbreekt, hoewel haar kern vrijwel volkomen leeg is, kent ze toch momenten van rauwe angst, en dan is ze eindelijk de gelijke van de lezer. Er zijn af en toe momenten waarop haar gedachten een heel andere mevrouw Bridge laten zien: een verdoolde ziel in een betekenisloze wereld, niet in staat haar uiteindelijke doel te vinden. Beckett formuleert het zo: ‘Hij ziet er oud uit en het is triest te zien dat hij na al die jaren alleen is, na al die dagen en nachten, onnadenkend besteed aan het gerucht dat al bij de geboorte of zelfs nog eerder de kop opstak: wat moet ik doen? Wat moet ik doen?’ Mevrouw Bridge is ook alleen, besteedt haar dagen en nachten onnadenkend en weet niet wat ze moet doen. ‘Ze waren ooit samen begonnen aan een soort verkenningstocht die beloofde uit te groeien tot iets prachtigs, en natuurlijk waren er prachtige tijden geweest. Maar, dacht mevrouw Bridge, hoe komt het dan dat we niet – dat er niets – dat wat we ook maar...?’ En dat is nog maar het begin van het boek, als de vraag ‘Wat moet ik doen?’ de vorm aanneemt van ‘Wat moeten *we* doen?’ – want

mevrouw Bridge is altijd in de eerste plaats echtgenote en moeder – en het antwoord kan alleen bestaan uit een reeks ongeformuleerde vragen. Naarmate het verhaal vordert en mevrouw Bridge ouder wordt – geen ander boek herinnert de lezer zo genadeloos aan de genadeloosheid van de tijd – wordt de vraag intiemer, onontkoombaar. Mevrouw Bridge wordt er op bijna elke pagina door bedreigd. Ze kan er niet de vinger op leggen; ze komt er nog het dichtste bij met: ‘Er zat een kwaad, iets boosaardigs achter. Wat het precies was kon ze niet ontdekken, maar ze was zich al vele jaren bewust van zijn abcesachtige aanwezigheid... Achteraf kon ze zich momenten herinneren dat dat onzichtbare kwaad was uitgebroken en als enig spoor een zure smaak in haar mond had achtergelaten en een wilde, wilde begeerte.’

Ongetwijfeld bestaat een groot deel van alles wat mevrouw Bridge bedrukt uit onhoudbare huiselijke omstandigheden. De generatie vrouwen die na haar kwam – die van haar beide dochters – zou doortastender, vrijer en kansrijker zijn. Maar naarmate Connell die ‘abcesachtige aanwezigheid’ nader onderzoekt, naarmate die de grote preoccupatie van dit boek wordt en zich almaar verdiept en uitbreidt als de uitgeademde lucht van een beest dat op de loer ligt, ontdekken we dat het iets universeels, iets ingrijpends en onherstelbaars is: een existentiële angst, de zure smaak van een verspilld leven, de wilde, woeste begeerte de verspilling ongedaan te maken. In hoofdstuk 102, *Joseph Conrad*, denkt mevrouw Bridge terug aan de keer dat ze klaarwakker lag te denken aan die keer dat ze een boek van de plank pakte

... en de broze, vergeelde pagina's begon om te slaan. Ze stond een behoorlijke poos bij de boekenkast, raakte verdiept in wat ze las, en drentelde, aldoor lezend, de huiskamer in, waar ze pas van het boek opkeek toen iemand haar riep, want ze was bij een passage gekomen die onderstreept was, ongetwijfeld door Shannon Bridge, en waarin werd opgemerkt dat sommige men-

sen over de jaren van hun bestaan heen zweven om dan zacht in een vredig graf weg te zinken, tot op het laatst onkundig van het leven, zonder ooit gedwongen te zijn geweest te zien wat het allemaal kan bevatten; en die passage las ze toen nogmaals, dacht erover na, ging er weer naar terug, en was er diep over aan het peinzen toen ze werd gestoord.

En mevrouw Bridge herinnerde zich nu dat ze opgestaan was en gezegd had: 'Ja, goed, ik kom eraan', en het boek op de schoorsteenmantel had gelegd, want ze was van plan geweest er verder in te lezen. Ze vroeg zich af wat ertussen gekomen was, waar ze heen gelopen was, en waarom ze het nooit meer had opgepakt.

In de parafraze van Conrad wordt de angst van mevrouw Bridge samengevat – een angst die ik deel en waarvan ik vermoed dat iedereen die het leven ten volle wil leven ermee bekend is: hoe kun je gedijen onder de dreiging dat je over de oppervlakte van de jaren stuitert zonder te beseffen hoe je moet leven, had kunnen leven, had moeten leven? Wat moet ik doen? Wat moet ik doen?

Daarop bestaat geen eenduidig antwoord, en in die onzekerheid verdwijnt de ironische afstand tussen mevrouw Bridge en de lezer. We zien haar niet meer als het slachtoffer van een reeks tragikomische gebeurtenissen of als een hopeloos geval van neurose en onderdrukking, ze wekt geen medelijden of lachlust meer op. Ze is Merseault zonder de openbaring van het atheïsme, Molloy zonder de troost van de obsceniteit, dr. Rieux zonder de adeldom van het verzet. Ze is ons spiegelbeeld, dat van jou en mij, ze vertegenwoordigt de menselijkheid die we gemeen hebben en alle doodsangsten en kansen die we maar heel even krijgen aangeboden en absoluut moeten worden gegrepen, maar zo gemakkelijk worden verspild.

Joshua Ferris

I • LIEFDE EN HUWELIJK

Haar voornaam was India – ze kon er nooit aan wennen. Ze had het idee dat haar ouders een ander voor ogen hadden gehad toen ze haar haar naam gaven. Of hadden ze gehoopt op een heel ander soort dochter? Als kind stond ze vaak op het punt het te vragen, maar de tijd verstreek zonder dat ze ertoe kwam.

Terwijl ze opgroeide kwam af en toe de gedachte bij haar op dat ze zich zonder echtgenoot prima zou kunnen redden, en tot verdriet van haar vader en moeder bleef die gedachte nog jaren overheersen nadat ze haar opleiding had voltooid. Maar toen was er opeens die zomeravond en een jonge advocaat genaamd Walter Bridge: heel lang en imposant, met rood haar en een verbeterd intelligent gezicht en tamelijk kromme schouders zodat de voorkant van zijn jas zelfs als hij rechtop stond lager hing dan de achterkant. Ze kende hem al verscheidene jaren zonder dat hij haar om wat voor reden ook was opgevallen, maar op die zomeravond, op de veranda bij haar ouders thuis, speelde ze met een takje munt en nam hem aandachtig op terwijl ze deed alsof ze naar hem luisterde. Hij vertelde haar dat hij van plan was rijk en succesvol te worden, en dat hij ooit met zijn vrouw – ‘als ik uiteindelijk besluit te trouwen,’ zei hij, want hij was nog niet zover dat hij zich kon binden – ooit met zijn vrouw een rondreis door Europa zou maken. Hij praatte over Ruskin en over Robert Ingersoll, en hij las later die avond op de veranda enkele regels voor uit de *Rubaiyat* terwijl haar ouders aanstalten maakten om naar bed te gaan en de

cicaden overal rondom in de iepen zongen.

Een paar maanden na de dood van haar vader trouwde ze met Walter Bridge en verhuisde met hem naar Kansas City, waar hij besloten had zijn praktijk te vestigen.

Alles leek prima. De dagen, de weken en de maanden verstreken sneller dan in haar jeugd, en mevrouw Bridge voelde geen angst, behalve op bepaalde momenten midden in de nacht, als zij en haar kersverse echtgenoot soezend elkaar ter geruststelling omklemd hielden in afwachting van de dageraad, de dag, en weer een nacht waarin ze zich misschien onsterfelijk zouden maken, en zij opeens klaarwakker was. Op die momenten in de armen van haar man lag ze te kijken naar het plafond of naar zijn door de slaap van hun kracht beroofde gelaatstrekken, met een bevreesd gezicht, alsof ze een of ander voorteken zag of hoorde van de geweldige jaren die voor hen lagen.

Ze wist niet precies wat ze van het leven verlangde, of wat ze ervan kon verwachten, omdat ze er zo weinig van had gezien, maar ze was ervan overtuigd dat haar verlangens en verwachtingen op een of andere manier – omdat zij dat nu eenmaal wilde – met elkaar samenvielen.

Nadat ze getrouwd waren werd ze een tijdje dermate begeerd dat het niet onaangenaam was als hij in slaap viel. Weldra echter begon hij hele nachten te slapen, en toen werd ze vaker wakker en lag dan in de duisternis te staren, piekerend over hoe mannen waren, twijfelend aan de toekomst, tot ze op het laatst een keer 's nachts haar man wakker schudde en over haar begeerte begon. Minzaam legde hij een van zijn lange witte armen om haar middel; ze wendde zich naar hem toe, blij, vol verwachting, onbevreesd. Maar er gebeurde verder niets, en binnen enkele minuten was hij weer in slaap gevallen.

Dat was de nacht dat mevrouw Bridge tot de slotsom kwam dat het huwelijk misschien een billijke zaak was, maar de liefde op zich niet.

2 • KINDEREN

Hun eerste kind, een meisje, opvallend donker, dat zelden huilde en vaak niets anders leek te willen dan met rust gelaten te worden, werd geboren toen ze iets meer dan drie jaar getrouwd waren. Ze noemden haar Ruth. De eerste samenhangende woorden van mevrouw Bridge na de bevalling waren: ‘Is ze normaal?’

Twee jaar later – mevrouw Bridge was toen eenendertig – kwam Carolyn ter wereld, ongeveer een maand te vroeg, alsof ze prima in staat was voor zichzelf te zorgen, en kreeg de bijnaam ‘Corky’. Ze was mollig en blond, met de blauwe ogen van haar moeder, uitbundiger dan Ruth, en veeleisender.

En twee jaar na Carolyn werd er een nors jongetje geboren, mager en met het rode haar van zijn vader, en ze noemden hem Douglas. Ze hadden niet meer dan twee kinderen gewild, maar omdat de eerste twee meisjes waren hadden ze besloten nog één poging te wagen. Maar als de derde ook weer een meisje geweest was, hadden ze het daarbij gelaten; het zou onverstandig geweest zijn door te gaan met iets wat andere mensen al gauw vermakelijk zouden vinden.

3 • EERSTE LESSEN

Ze voedde haar kinderen min of meer op zoals ze zelf opgevoed was, en ze hoopte dat andere mensen het uitsluitend over ze zouden hebben vanwege hun goede manieren, hun prettige karakter en hun properheid, want voor haar waren dat de allerbelangrijkste deugden.

Bij Ruth en later bij Carolyn voelde ze zich, omdat het meisjes waren, het zekerst in haar leidende rol; maar bij de jongen moest ze soms haar toevlucht nemen tot gissen en hopen, en later bleek – niet alleen bij Douglas maar ook bij zijn zusjes – dat de dingen

die zij altijd benadrukte totaal niet overeenkwamen met wat zij zich herinnerden naarmate ze ouder werden.

Wat Ruth het levendigst bijstond van haar kindertijd was een voorval dat mevrouw Bridge een uur nadat het gebeurde al bijna was vergeten. Op een zomermiddag was het hele gezin, behalve meneer Bridge die aan het werk was, naar het buurtzwembad gegaan; Douglas lag op een rubber zeiltje in de schaduw van een parasol te kirren en met zijn magere kromme beentjes te trappelen, en Carolyn poedelde in het pierenbad. Het was een uitzonderlijk warme dag. Ruth trok haar badpak uit en begon over het terras rond te lopen. Dat herinnerde ze zich later amper nog, maar ze vergat nooit wat er vervolgens gebeurde. Mevrouw Bridge ontdekte plotseling dat Ruth bloot was, pakte het badpak en rende achter haar aan. Ruth begon te hollen, en omdat ze nat en glibberig was ontworstelde ze zich aan de handen die van alle kanten naar haar grepen. Voor haar was het een nieuw spelletje. Toen zag ze de uitdrukking op het gezicht van haar moeder. Ruth raakte in verwarring en werd bang, en toen haar moeder haar uiteindelijk te pakken had, was ze hysterisch aan het gillen.

4 • MARMELADE

Haar man was even schrander als energiek, en omdat hij zijn gezin zoveel wilde geven, ging hij heel vroeg in de ochtend naar kantoor als de meeste andere mannen nog lagen te slapen en vaak bleef hij daar tot laat in de avond werken. Hij werkte de hele zaterdag en een deel van de zondag, en feestdagen waren alleen maar hinderlijk. Al gauw wist iedereen dat je Walter Bridge moest vragen als je een advocaat zocht.

Het gezin zag hem heel weinig. Het was niet ongebruikelijk dat een hele week voorbijging zonder dat hij ook maar één van de kinderen zag. Zondagsmorgens zat hij soms te ontbijten als ze

beneden kwamen; hij begroette ze vriendelijk en ze reageerden eerbiedig, en een beetje treurig omdat ze hem misten. Hij voelde dat aan en verdubbelde zijn inspanningen op kantoor om ze alles te kunnen geven wat ze maar wilden.

Zodoende konden ze verscheidene jaren eerder dan verwacht een groot huis vlak bij Ward Parkway betrekken, en omdat het huis zo groot was namen ze een jong zwart meisje genaamd Harriet in dienst om te koken en schoon te maken.

Op een ochtend aan het ontbijt zei Carolyn nukkig: 'Ik kan geen sinaasappelmarmelade meer zien!'

Mevrouw Bridge, die een ei voor haar aan het prakken was, antwoordde geduldig: 'Nou, Corky, bedenk maar dat er ontzettend veel meisjes op de wereld zijn die helemaal geen marmelade hebben.'

5 • KERSTMAND

Dat er mensen waren die marmelade hadden en mensen die dat niet hadden, was iets wat Carolyn aansprak. Ze verheugde zich op Kerstmis, rond welke tijd de krant een lijst van de honderd meest noodlijdende gezinnen van Kansas City publiceerde. Elk jaar koos mevrouw Bridge een gezin uit en bezorgde dat dan een fijne feestdag, en Carolyn was opeens duidelijk geïnteresseerd in deze jaarlijkse onderneming. Alle noodlijdende gezinnen werden in de krant beschreven – hoeveel kinderen, hoe oud, wat ze vooral nodig hadden enzovoort – en Carolyn hielp haar moeder een gezin uit te kiezen. Ruth en Douglas toonden weinig interesse.

Ze vulden een mand, of ook wel twee, met etenswaren in blik, soms wat kleren, en wat het arme gezin verder allicht goed kon gebruiken – een gerookte ham, een zak meel, een zak zout – en boven in de mand kwamen dan zuurstokken en een papieren engel of een Kerstman, en de randen werden versierd met rood en

groen crêpepapier. En op de dag voor Kerstmis bezorgden mevrouw Bridge en de kinderen de mand op het door de krant opgegeven adres.

Tijdens de voorbereidingen vroeg mevrouw Bridge de kinderen soms of ze zich het gezin nog herinnerden dat ze vorig jaar hadden uitgekozen. Ruth, als oudste, meestal nog wel, maar Carolyn was altijd degene die de tekenen van armoede het scherpst wist te beschrijven.

Douglas, misschien omdat hij nog zo klein was – althans zo redeneerde mevrouw Bridge – vond die uitstapjes niet leuk. Altijd als hij ze tegen Kerstmis de mand zag vullen en versieren, werd hij onrustig en opstandig; ze wist niet waarom, en kreeg de reden ook niet uit hem. Hij wilde niet mee, zoveel was duidelijk, maar ze wilde dat hij beseftte hoe goed hij het getroffen had en niet opgroeiende met het idee dat hij beter was dan anderen, en dus stond ze erop dat hij meeging naar het arme gezin; hij zat dan achter in de Reo met zijn ene arm boven op de kerstmand, en zei helemaal niets vanaf het moment dat ze op weg gingen tot ze weer thuis waren. Maar net als Ruth vergat hij het niet. De reden dat hij het vreselijk vond mee te gaan was de volgende. Hij herinnerde zich nog het allereerste bezoek. Hij was pas drie toen hij voor het eerst met zijn zusjes deelnam aan het jaarlijkse uitstapje naar Kansas City-Noord – was het naar Strawberry Hill geweest, waar hij boven op de heuvel had verwacht een schaal aardbeien te zien? – hoe dan ook, hij wist nog dat hij achter in de Reo zat toen het portier openging en een man zich naar binnen boog en de mand wegnam. En toen, terwijl het portier nog openstond en er sneeuwvlokken op zijn knieën vielen, boog iemand anders zich naar binnen – hij wist niet meer of het een man was of een vrouw – en bevoelde kort, voorzichtig het kussen van de Reo.

Hoewel het nog vele jaren zou duren eer Douglas begreep waarom iemand het kussen had willen bevoelen, en waarom de herinnering daaraan zo hardnekkig was, werd hij sindsdien elk